

luonteenominaisuus vaikutti valtavasti Lincolnin, mutta vaikkakin tyttö ihaili Lincolnin oljuutta ja edistyspyrkimyksiä, oli hän kihlattu toiselle. Tämän tytön toveruus ja seurustelu Lincolnin kanssa muodostaa yhden rakkaus-idylleistä Amerikan historiassa. Se jätti pysyväisen vaikutuksen Lincolnin luonteeseen läpi hänen elämänsä, sillä hänelle oli kirjoitettu tragedia. Lincolnin voimakas rakkaus tyttöön vihdoinkin voitti vastakkaisen, mutta juuri kuin Lincoln saavutti ensimmäisen onnensa mitä hän elämässään oli tuntenut, sairastui hänen rakastettunsa ja kuoli. Lincoln oli rakastettunsa viime päivinä hänen luonaan hetkeksikään häntä jättämättä, ja viimeinen laulu, jonka tyttö lauloi, lauloi hän sen Lincolnille. Murheen musta varjo, joka painoi leimansa Lincolnin, ei koskaan hänestä täydellisesti häipyntä hänen monivaiheisen elämänsä aikana, vaikkakin ensimmäittänyt muisto oli hänelle arvokkain kaidista rakkauksistaan. Hänen surunsa rakastettunsa kadottamisen johdosta oli niin suuri, että ystävänsä pelkäsivät hänen menettävän järkensä.

Mutta kuten moni muu, joka on pelastanut itsensä sellaisina kriittisinä hetkinä luottaen kaiken tahdonvoimansa pitääkseen itsensä joutumasta epätoivoon, niin teki myöskin Lincoln. Työ on ihmisen paras ystävä. Se on ollut ihmisten pelastaja aikojen alusta. Lincoln syventyi työhönsä tänä koettelemuksen hetkenään, tarittuen lujasti kiinni sen aitoihin poliittisiin kysymyksiin, jotka keraantuvivat kuin ulkaavat myrskypilvet valtakunnan yli, nuoruuden innollaan kannattaen kaikkia moraalista periaatteita, jotka ovat jokaisen yleisen tärkeän yhteiskunnallisen kysymyksen takana.

Ja näinä kaipauksen hetkinä, jolloin hän ikävoi seuraveron, kohtasi hän kentuckylaisen ylimystönaisen Mary Toddin ja meni avioliittoon hänen kanssaan, joka terävällä vaivollaan näki tässä köyhässä ja kumpelossa lainlaattajassa suuria poliittisia mahdollisuuksia. Se oli käännekohta Lincolnin elämässä, tuo neljäs päivä marraskuuta v. 1842, jolloin tämä metsän polku, kolmekymmentäkolmen vuoden ikäisenä, sitoi elämänsä tämän ylpeän seuraneisen, kuvernöörin ja kenraalin jälkeläisen, joka silloin kaksikymmenen yhden vuoden ikäisenä sanoi: "Minä ajon tehdä hänestä Yhdysvaltain presidentin. Te tulette näkemään sen mitä olen tailla aina sanonut, että minusta tulee presidentin vaimo." Nainen tuli Lincolnin elämässä johtavaksi voimaksi valtaistuimen takana.

NAISET MEXICOSSA.

(Jatkoa toiselta sivulta)

tutkia mitä on tapahtunut Amerikassa, ennenkuin voimme täydellisesti ymmärtää niiden muutosten merkityksen, jotka ovat tapahtuneet yleisessä mielipiteessä ja taloudellisissa olosuhteissa Mexicossa, jotka muutokset ovat vallankumoukselliset saaneet aikaan, nämä vallankumoukselliset, jotka täkäläisten kapitalistien silmälasien läpi katsottuna näyttäät Yhdysvalloista, näyttävät vaan kaaosmaiselta sekamelskalta, jota selvittämään täytyy jonkun sivistyneemmän valtakunnan sekaantua.

Tyypillinen tapaus naisen kehittyemisestä työjuhdistasta ihmiseksi, voidaan havaita Mexicossa, missä viime vuosien vallankumous tekee mahdolliseksi sen mitä voidaan sanoa Amerikan naisen vapauttamisen johduttamiseksi.

Kuten kaikkialla Latinalais-Amerikassa, ovat naiset Mexicossa olleet voittajien sotasaaliina. Itse Hernando Cortez on historiallisena esimerkkinä tässä,

kun hän valitsi kuuluisan ja kauniin indiaanin Malitzin seuraverikseen valloitusretkillään, jonka tähden hän hylkäsi laillisen vaimonsa; jotkut kirjailijat sanovat hänen yrittäneen murhata vaimonsa.

Uudessa maassa espanjalaiset ottivat käytäntöön samat kansalliset tapansa kuin mitkä vallitsivat vanhassa maassa, jotka he olivat perineet Mooreilta. Kolonialoiden hallitusajalla oli nainen miehen orja kotona, jolla ei ollut oikeutta liikkua minnekään kodin piiristä saadakseen minneään oppia ja tietoa. Nainen oli kuollut maailmalle siitä hetkestä lähtien, jolloin mies otti hänet vaimokseen.

Yhtäkaikki on nainen seurannut miestoveriaan Mexicossa yhtä suurella urhoollisuudella läpi kaikkien poliittisten ja taloudellisten vaiheiden, mitä tämä kansakunta on läpi käynyt.

Queretaron kaupungin päällikön vaimo Dona Josefa Ortiz de Dominguez oli johtavana sieluna vuoden 1910 salaliitossa, jonka tarkoituksena oli maan vapauttaminen tyrannivallan alta, ja hänen elämänsähistoriansa on tullut mit'ei uskonnokkaleeksi Mexicon naisten sydämissä. Hänen kuvapatsaansa nyt kaunistaa ihanaa yleistä puistoa City of Mexicossa.

Mexicon naiset ylhäisimmästä alhaisimpaan ovat sovelluttaneet itsensä mihin olosuhteisiin ja monenlaisiin taisteluihin missä tuon maan miehetkin ovat olleet osallisina.

Mexicossa on kaksi suurta poliittista puoluetta: edistysmielinen ja taantumuskellinen puolue. Naiset ovat olleet taantumuskellisen puolueen voimakkaimpana tukena, muka kodin puolustamisen takia. Jos taas toisella puolella ovat naiset olleet edistysmielisen puolueen innokkaimpina rohkaisijoina, joka puolue on vapaamielisten keskiluokkalaisten ja ajattelevien työläisten ja köyhälistöläisten puolue. Heidän solailansa ovat menneet taistelutantereelle naistensa seuraamina. Ei ole ollut ainoatakaan taistelua eikä edes pienintäkään ottelua koto Mexicon historiassa, missä ei naisia olisi ollut mukana, sillä nainen aina käy sotilaan edellä hankkimassa ruokaa miehelleen; taistelujen aikana ovat naiset usein vuodattaneet vertaan pelastaissaan haavottuneita sotatantereelta ja taisteluun jälkeen ovat he olleet helliä hoitajia haavottuneille ja nupuneille sotilaille.

Muuttaman viime vuoden ajalla Yhdysvaltojen naisten antama esimerkki ja sivistyneen maailman kirjallisuuden levittäminen kansakerron keskuuteen ja erittäinkin kouluopettajien keskuuteen on aikaan saanut perusteellisen vallankumouksen naisten henkisessä elämässä. Ennen he kuuluivat samaan luokkaan henkijorjien kanssa, jolloin suurin tietomäärä minkä joku heistä voi saada, oli oppia lukemaan ja kirjoittamaan. Ei edes lukentoa pidetty tarpeellisena naisen osana.

Uusi naisliike etsi mutta lau-

jempaa näkö- ja toimintapiiriä ja aivan samalla tavalla kuin peonit (maajorjat) ja palkkatyöläiset ovat ottaneet osaa vallankumouksellisiin viime viiden vuoden aikana, saavuttaakseen taloudellisia etuja itselleen, on myöskin nainen avustanut aseellista vallankumouksellista siinä toivossa, et-ä vapautuksen päivä ei ole kovin kaukana.

Tämän viimeisen kapinallisuuden aikana toimivat tuhannet naiset, etupäässä opettajattaret, kuletaen vallankumouksellista kirjallisuutta vaatteisiinsa kätkeä, ja jakoivat sitä sellaisilla paikkakunnilla, missä Diazin ja myöhemmin Huertan hallitus oli vallalla. Viimeaikainen hallituksen aikana heitettiin näitä naisia vankiloihin monia kymmeniä ja silloin myös alettiin varsinaisen taistelu ensimmäistä opetajaryhmää vastaan, joka oli järjestynyt auttamaan vallankumouksellista. Tähän järjestöön kuului kolmesataa ja viisikymmentä opettajaa, jotka eivät koskaan osoittaneet heikontumista eikä väsymystä, huolimatta siitä alkuisesta vaarasta, jonka alaisina heidän täytyi toimia, eikä heidän innostuksensa hämmentynyt, alituisen jakaessaan innostusta ja rohkaisten miehiä taisteusta diktaattorivaltaa vastaan. Useita nuori 15—16 vuotiaita tyttöjä heitettiin vankuteen ainoastaan sentähden että he olivat sattuneet ääneensä lausumaan myötätuntoansa Maderon leskeä kohtaan. Joukko naisopettajia, Maria Ariasin johdolla keräsivät varoja muistopatsaan hankkimiseksi Maderon haudalle; myöhemmin nämä naiset menivät sotatantereelle sairaanhoitajiksi, samoin kuin punasen ristin sairaanhoitajat, vastakohtaisesti tälle punasen ristin aristokraatiselle yhdistykselle, joka Diazin hallituksen aikana ei uskaltanut antaa apuaan kumouksellisten haavoittuneille ja sairaille sentähden, että yhdistyksen presidentti oli heidät kieltänyt siitä tekemästä.

Ja kun vallankumoukselliset vihdoinkin pääsi voitolle, otti nainen edistyksessä huomattavan askeleen eteenpäin; avioerolaki asetettiin voimaan ja se siveellinen vaikutus, jonka yksistään jo tämä laki sai aikaan, on ollut tarpeeksi kohottamaan moraalista tasoa noissa kodeissa missä nainen ennen oli vaan orja eikä vapaa ihminen.

Mexicon naiset ovat kohonneet entisestään orjan asemastaan kaikissa yhteiskuntaluokissa. Entinen "soldadera" (sotilaan vaimo) ei ole enään sama likainen, räsynen nainen kuin ennen; nykyään sotilaan vaimo—ja sotilas myöskään ei ole enään niin paljon orjuutettu kuin ennen—on puettu kunnollisesti, käy kenkä jallassa eikä hän edusta enään rautamillisen ja henkisen kurjuuden tyyppiä, joka oli aivan tavallista entisaikaan. Työläisnaiset ovat järjestyneet monessa osassa tavallista ja muodostavat he hyönteä vinkkiä tärkeitä yhteiskuntaryhmiä.

Opettajattaret ja yleensä keskiluokan naiset ottavat vilkkaas-

ti osaa yleisiin poliittisiin asioihin ja naisia löytyy kaikissa yleisissä viroissa sekä yksityisissä virkatehtävissä. Nykyään naiset tekevät työtä ja ansaitsevat elantonsa itsenäisesti ja samalla myöskin taloudellisen itsenäisyytensä.

Suurin edistys on huomattavissa Yucatanin valtiossa, missä hiljattain kokoontui naisten kongressi, jossa oli enemmän kuin kaksikuhatta edustajaa keskiluokan naisten keskuudesta, jotka vasta vähän aikaa takaperin olivat vielä kaikenlaisten ennakkoluulojen orjuuttamat, mutta jotka nyt tässä kokouksessa innostuneesti keskustelivat valistuksesta, opetuksesta, terveysopista ja uskonnosta, osottaen arvaamattoman voimakasta älyä ja myöskin moraalista voimaa, joka on kohonnut miehen rinnalle ja tulee osansa näyttämään tulevassa Mexicon perhe-elämässä.

Tämä naisten herääminen ja nousu on yksi ilmiö siinä yhteiskunnallisessa liikenteessä, joka on käynnissä toisella puolella Rio Grande virran ja joka on erittäin mielenkiintoinen kaikille yhteiskuntaolojen tutkijoille ja on se myöskin huomionarvoinen esimerkki kaikille toisille latinalais-amerikalaisille maille.

Kuparisaarella

Työväen näytelmä viidessä näytöksessä. *)

Kirjoittanut Sefa Lepistö.

HENKILÖT:—

Alma Pikkanen, ruoka al. emäntä.
Senja, hänen tyttärensä.
Fränkki,
Aapeli,
Eemeli,
Aate,
Paavo,
Vallinmäki, union järjestäjä.
Bennet, pyssyhuurtapäällikkö.
Lambert, kaivosylt. liikkeenhoit.
Pastori,
Sheriffi,
Ensimmäinen pyssyhuurtta,
Toinen pyssyhuurtta,
Tohori,
Kankkunen, kauppias.
Kaikki poliisia, lakkolaisia, sotamiehiä ja lakonrikkureita.

ENSIMÄINEN NÄYTÖS.

Istumahuone Pikkanen ruokatalossa. Suuri kivihiilikuuri on keskellä lattian, sen lisäksi on huoneessa pöytä ja joukko tuoleja. Kun estrippi noussee, istuvat Senja ja Paavo muutu vieressä vastakkain. Paavolla on kädessään Päivälehti, jota on lukenut.

Paavo:— Tiedätkö sinä, onko Aapeli kotona.

Senja:— Ei ole, alas kaupungille näkyi meneen Aaten ja Fränkin kanssa. Mutta miksi sitä kysyt?

Paavo:— Muuten vain, kun ei

*) Näyttelemis-oikeudesta saavat osastot sopia tekijän kanssa. Palkkio asetetaan osastojen koon ja muitten mahdollisuuksien mukaan. Tekijältä voi saada myöskin laajemman koneella kirjoitetun yhdeksän näytöstä käsittävän näytelmän samasta aiheesta.

Kirjoittanut osotteella: Sefa Lepistö, L'Box 874, Hancock, Mich.